

CHIỀU HƯỚNG CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI CỦA MỸ TRONG NHIỆM KỲ HAI CỦA CHÍNH QUYỀN TRUMP*

Nguyễn Hồng Quang** - Nguyễn Thị Quỳnh Trang***

Tóm tắt

Bài viết phân tích chiều hướng chính sách đối ngoại của Chính quyền Tổng thống Donald Trump trong nhiệm kỳ thứ hai, bối cảnh tình hình khi Tổng thống Trump nhậm chức cũng như quá trình triển khai chính sách về đối nội và đối ngoại của Mỹ. Trên cơ sở phương châm “nước Mỹ trên hết”, chính sách đối ngoại của Mỹ được điều chỉnh theo hướng đề cao lợi ích quốc gia, giảm cam kết toàn cầu, thúc đẩy sử dụng công cụ thuế quan và ưu tiên xử lý các thách thức đến từ các đối thủ chiến lược, các điểm nóng khu vực. Các tác giả cũng phân tích những kết quả bước đầu đạt được của chính quyền Trump trong nhiệm kỳ thứ hai, đồng thời chỉ ra các thách thức lớn mà chính quyền Trump đang và sẽ phải đối mặt thời gian tới, từ đó, đưa ra một số dự báo về khả năng điều chỉnh và triển vọng chính sách đối ngoại Mỹ từ nay đến hết nhiệm kỳ hai của Tổng thống Trump.

Từ khóa: Chính sách đối ngoại Mỹ, Tổng thống Trump nhiệm kỳ thứ hai, nước Mỹ trên hết, quan hệ quốc tế, cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung Quốc.

Mở đầu

Hiểu đúng chính sách đối ngoại của Mỹ luôn là một thách thức lớn bởi mối quan hệ đa dạng của Mỹ với thế giới và quy trình hoạch định

* Bài viết là kết quả của đề tài nghiên cứu: “Chính sách đối ngoại của chính quyền mới của Mỹ (2025-2029): Nhân tố, dự báo triển khai và tác động”.

** TS., Phó Vụ trưởng Vụ châu Mỹ, Bộ Ngoại giao

*** Chuyên viên Vụ châu Mỹ, Bộ Ngoại giao.

phức tạp. Với việc ông Trump lên nắm quyền thì điều đó lại càng trở nên khó khăn hơn. Không chỉ mục tiêu, phương châm đối ngoại của nước Mỹ bị ông Trump xem xét lại, mà quy trình hoạch định và triển khai chính sách truyền thống của Mỹ cũng bị thay đổi.

Nhiều chuyên gia về Mỹ cho rằng nước Mỹ dưới chính quyền Trump “không có chiến lược đối ngoại”, mang nặng yếu tố “giao dịch”, thiếu tính nhất quán, thậm chí cho rằng chính sách đối ngoại của Mỹ “gây chia rẽ, là một sự hỗn loạn”... Tuy nhiên, không ít chuyên gia lại cho rằng nếu nhìn vào kết quả, nước Mỹ sau nhiệm kỳ thứ nhất của ông Trump đã không “vướng” vào bất cứ cuộc xung đột nào, kinh tế Mỹ tăng trưởng với tốc độ cao nhất trong số các nền kinh tế phát triển, đà suy giảm về thế và lực của Mỹ đã chậm lại, sức mạnh quân sự của Mỹ được tăng cường nhờ ngân sách quốc phòng tăng lên...

Những triển khai chính sách của Tổng thống Donald Trump từ đầu nhiệm kỳ thứ hai vẫn tiếp tục gây ra chia rẽ, chống đối ở cả trong và ngoài nước Mỹ, nhưng cũng mang lại một số nét tích cực nếu nhìn từ góc độ lợi ích quốc gia của Mỹ. Một số học giả như Richard Hass của Hội đồng đối ngoại Mỹ đã đề cập đến “Học thuyết Trump” với nội dung chính là “ngoảnh đi chỗ khác”,¹ hàm ý Mỹ sẽ không còn can dự vào các vấn đề quốc tế vì lý do thúc đẩy dân chủ - nhân quyền. Bài viết điểu lại những triển khai chính sách thời gian qua, phân tích sự thay đổi của các nhân tố tác động, từ đó chỉ ra chiều hướng và nội dung chính trong chính sách đối ngoại của Mỹ thời gian tới.

¹ Richard Hass, “The Trump Doctrine,” *Project Syndicate*, 4/6/2025, <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-doctrine-us-becoming-like-countries-it-criticized-by-richard-haass-2025-06>.

Bối cảnh nhiệm chức nhiệm kỳ thứ hai của Tổng thống Trump

Tổng thống Donald Trump nhậm chức nhiệm kỳ thứ hai sau chiến thắng vang dội trong cuộc bầu cử Tổng thống Mỹ năm 2024. Đây là một trong những cuộc bầu cử có nhiều hệ lụy nhất, không chỉ vì sự đối đầu gay gắt giữa hai liên danh tranh cử Tổng thống đại diện cho hai tầm nhìn hoàn toàn đối lập nhau, mà còn bởi những thách thức cả bên trong lẫn bên ngoài đối với Mỹ. Liên danh Donald Trump - J.D. Vance đại diện cho xu hướng bảo thủ, cực hữu của phong trào “Làm cho nước Mỹ vĩ đại trở lại” (MAGA). Ngược lại, liên danh Kamala Harris - Tim Walz của Đảng Dân chủ đại diện cho xu hướng “cực tả” với nhiều quan điểm cấp tiến, có nhiều nét tương đồng với chính sách của các nước Bắc Âu.

Về thách thức, lần đầu tiên kể từ sau Chiến tranh Lạnh, nước Mỹ phải đối mặt với hàng loạt thách thức ngày càng nghiêm trọng. Thâm hụt ngân sách và nợ công cao gây ra sự mất cân bằng về tài khóa, các khoản chi bắt buộc như trả lãi suất tăng cao, buộc chính phủ Mỹ phải liên tục nâng trần nợ công. Riêng năm 2024, chính phủ Mỹ đã chi 6,75 nghìn tỷ đô-la,² nợ quốc gia là 36 nghìn tỷ đô-la³ và thâm hụt ngân sách là 1,83 nghìn tỷ đô-la.⁴ Thâm hụt thương mại tăng liên tục từ những năm 1990, lên mức hơn 1,2 nghìn tỷ đô-la năm 2024;⁵ các ngành sản xuất của Mỹ dần bị thu hẹp, công ăn việc làm trong khu vực sản xuất giảm sút, khiến Mỹ ngày càng bị phụ thuộc và chuỗi cung ứng từ nước ngoài. Đồng thời,

² How much has the U.S. government spent this year? U.S. Treasury Fiscal Data, truy cập 25/6/2025, <https://fiscaldata.treasury.gov/americas-finance-guide/federal-spending/>.

³ Jacob Bogage, “How the national debt affects the U.S. - and you - in 10 charts,” *Washington Post*, 23/6/2025, <https://www.washingtonpost.com/business/2025/06/23/national-debt-you-charts/>.

⁴ “The Federal Budget in Fiscal Year 2024,” *Congressional Budget Office*, 3/2025, <https://www.cbo.gov/system/files/2025-03/61181-Federal-Budget.pdf>.

⁵ Doug Palmer, “Trump’s nemesis, the US trade deficit, hit record high in 2024,” *Politico*, 2/5/2025, <https://www.politico.com/news/2025/02/05/trump-trade-deficit-2024-00202569>.

nước Mỹ chứng kiến tình trạng nhập cư trái phép ngày càng nghiêm trọng, gây sức ép lớn lên các bang ở khu vực biên giới như Texas và Arizona, cũng như hệ thống an sinh xã hội của các bang trong nội địa như California, New York. Về mặt xã hội, làn sóng cấp tiến đe dọa nhiều giá trị truyền thống gia đình và hệ thống giáo dục của Mỹ. Bên ngoài, Mỹ phải đối mặt với thách thức ngày càng tăng và nghiêm trọng từ các đối thủ chiến lược, cấp bách là xử lý xung đột Nga - U-crai-na, vừa cấp bách vừa lâu dài là Trung Quốc và các thách thức từ các quốc gia tầm trung như I-ran, Triều Tiên cũng như các lực lượng phi nhà nước như IS, Hu-thi, Ha-mát... Trong khi đó, hệ thống chính trị với bộ máy hành chính công kênh bộc lộ sự thiếu hiệu quả trong xử lý các thách thức, khiến nhiều người dân Mỹ mất niềm tin vào thể chế và chính quyền. Tỷ lệ người Mỹ cho rằng nước Mỹ đang “đi đúng hướng” chỉ còn khoảng trên 30%.⁶

Một số triển khai chính sách đáng chú ý của chính quyền Trump từ đầu nhiệm kỳ thứ hai

Ngay sau khi nhậm chức, chính quyền Tổng thống Trump triển khai nhanh, quyết liệt và mạnh mẽ một loạt các ưu tiên chính sách. *Đầu tiên* là cải cách nhập cư và củng cố an ninh biên giới. Chính quyền Trump đã tuyên bố tình trạng khẩn cấp quốc gia tại biên giới phía Nam, sử dụng quân đội để bảo vệ an ninh biên giới, triển khai một chiến dịch trực xuất lớn nhất trong lịch sử nước Mỹ, sử dụng các công cụ, bao gồm công cụ thương mại để buộc Mê-hi-cô và Ca-na-đa hợp tác chặt chẽ hơn trong việc ngăn chặn dòng người nhập cư và nạn buôn lậu chất fentanyl, gây sức ép buộc một loạt nước nhận lại công dân cư trú bất hợp pháp và phạm tội tại Mỹ. Đáng chú ý, Tổng thống Trump đã ra lệnh cấm công dân

⁶ Cory Smith, “Wrong track: Americans don’t like direction of US as Biden leaves office with low approval,” *KTUL*, 15/1/2025, <https://ktul.com/news/nation-world/trumps-favorability-higher-than-bidens-job-approval-in-new-survey-politics-emerson-college-polling-new-white-house-administration-top-issues-facing-the-country>.

các nước Á-p-ga-ni-xtan, Sát, Ghi-nê Xích đạo, Ê-ri-tơ-ri-a, Ha-i-ti, I-ran, Li-bi, Mi-an-ma, Cộng hòa Công-gô, Xô-ma-li, Xu-đăng và Yê-men nhập cảnh vào Mỹ. Trong dự kiến ngân sách cho các Bộ, ngành năm 2026 của chính quyền Trump trình Quốc hội Mỹ, Bộ An ninh Nội địa được phân bổ ngân sách cao kỷ lục 107 tỷ đô-la.⁷

Thứ hai, cải cách bộ máy chính quyền là nhiệm vụ cấp bách, “ưu tiên của ưu tiên”. Chính quyền Trump đã thành lập Ban Hiệu suất chính phủ (DOGE) dưới sự lãnh đạo của tỷ phú Elon Musk để tiến hành một cuộc “thanh tra” một số cơ quan trọng yếu như Bộ Quốc phòng, Bộ tài chính, Bộ giáo dục, USAID, từ đó tiến hành một loạt cải cách chưa có tiền lệ như cắt giảm hàng loạt nhân sự tại Hội đồng an ninh quốc gia, cải cách Bộ Ngoại giao, giải thể và sáp nhập Cơ quan Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID) vào Bộ Ngoại giao, ký sắc lệnh hành pháp để bắt đầu giải thể Bộ Giáo dục; cắt giảm và cải tổ lực lượng lao động liên bang; đẩy mạnh cắt giảm chi tiêu chính phủ và cắt giảm ngân sách; loại bỏ nhiều chương trình tài trợ liên bang về “văn hóa thức tỉnh”, chống biến đổi khí hậu, viện trợ nước ngoài, tài trợ cho các trường Đại học...

Thứ ba, trong lĩnh vực kinh tế - thương mại, chính quyền Trump chủ trương “cài đặt lại” hợp tác kinh tế - thương mại với hầu hết các nước, bao gồm cả đồng minh và đối tác. Tổng thống Trump đã sử dụng thường xuyên, liên tục công cụ thuế quan, đặc biệt là lần đầu tiên đơn phương công bố việc áp thuế đối ứng vào ngày Tổng thống Trump gọi là “Ngày giải phóng” (2/4/2025) với các mức thuế cao đột biến áp đặt với rất nhiều quốc gia và vùng lãnh thổ có quan hệ thương mại với Mỹ, bao gồm cả các đồng minh và đối tác thân cận. Hành động của chính quyền Trump đã khiến quan hệ thương mại giữa Mỹ và nhiều nước, trong đó có

⁷ Dorothy Neufeld, “Visualizing Trump’s 2026 Budget Proposal,” *Visual Capitalist*, 5/6/2025, <https://www.visualcapitalist.com/trumps-2026-budget-proposal/>.

các đối tác lớn như Trung Quốc, Liên minh châu Âu (EU), Ca-na-đa, Mê-hi-cô đứng trước nguy cơ bất ổn. Mỹ đã tiến hành đàm phán với phần lớn các nước trong danh sách 17 đối tác thương mại chủ chốt nhằm đạt được thỏa thuận duy trì hợp tác.

Trong nước, chính quyền Trump thúc đẩy duy trì mức thuế thu nhập doanh nghiệp thấp để khuyến khích sản xuất tại Mỹ. Hạ viện Mỹ đã thông qua Dự luật ngân sách 2026 (còn được gọi là “Dự luật Lớn và Đẹp” (One Big Beautiful Bill Act), trong đó có nhiều nội dung được ông Trump cam kết từ khi tranh cử như cắt giảm chi tiêu chính quyền, gia hạn vĩnh viễn mức thuế thu nhập doanh nghiệp 21%, miễn thuế làm thêm giờ và tiền boa, cắt giảm trợ cấp cho các trường đại học, các chương trình chống biến đổi khí hậu... Chính quyền Trump cũng thúc đẩy cắt giảm luật lệ, bãi bỏ các quy định không cần thiết thông qua nguyên tắc khi ban hành một quy định mới thì cần bỏ đi mười quy định cũ, phục hồi các ngành năng lượng truyền thống, bãi bỏ hơn một trăm quy định về môi trường được ban hành dưới thời Chính quyền Biden, mở cửa cho khai thác dầu khí tại các khu vực từng bị cấm như Alaska và vùng biển ngoài khơi bang Florida... Các biện pháp trên nhằm nhiều mục đích, trong đó quan trọng nhất là khôi phục các ngành sản xuất trong nước.

Một nội dung quan trọng khác là hiện đại hóa quân đội Mỹ. Tổng thống Trump đã đề xuất tăng ngân sách quốc phòng lên 962 tỷ đô-la trong năm tài khóa 2026 - cao hơn 13% so với năm 2025,⁸ đặt ra một số ưu tiên sau: (i) Nâng cao sức chiến đấu, “sức mạnh sát thương” của quân đội; (ii) Hiện đại hóa trang thiết bị, trong đó có các chương trình phát triển hệ thống tên lửa siêu thanh thế hệ mới, tăng số lượng tàu hải quân, phát triển máy bay chiến đấu thế hệ mới F47; (iii) Nâng cao năng lực phòng thủ thông qua việc chính thức triển khai hệ thống phòng thủ tên

⁸ Như trên.

lửa “Vòm Vàng” (Golden Dome) với ngân sách dự kiến 175 tỷ đô-la⁹ có khả năng bảo vệ nước Mỹ từ sớm, từ xa, sử dụng đồng thời các hệ thống tên lửa trên đất liền, trên biển và trên không, thậm chí tấn công ngay khi vũ khí của đối phương vừa rời hoặc chưa kịp rời các bệ phóng tên lửa, máy bay không người lái. Nếu thực hiện thành công, hệ thống “Vòm vàng” sẽ góp phần củng cố đáng kể sức mạnh của quân đội và bảo đảm ưu thế trước các đối thủ khác, trong đó có Triều Tiên, Nga và Trung Quốc.

Chính sách đối ngoại với phương châm “nước Mỹ trên hết”

Chính quyền Trump đã triển khai một loạt các bước đi đối ngoại trong những tháng đầu tiên nhằm xử lý các ưu tiên cao của Mỹ đã được ông Trump nêu trong tranh cử. Ngay sau khi nhậm chức, Tổng thống Trump đã thể hiện sức mạnh đang lên của Mỹ qua các phát biểu mạnh, thể hiện tham vọng mở rộng ảnh hưởng của một nước Mỹ “đang tiếp tục lớn mạnh” như tuyên bố muốn mua đảo Greenland (Đan Mạch) để bảo đảm lợi ích chiến lược của Mỹ và thế giới, hay lấy lại kênh đào Panama (hiện do Pa-na-ma sở hữu) vốn là công trình Mỹ đã chi nhiều tiền và hy sinh nhiều nhân mạng để xây dựng. Phó Tổng thống và Ngoại trưởng Mỹ đã thực hiện các chuyến công du đến Greenland và Pa-na-ma để thúc đẩy tham vọng trên của Mỹ.

Đầu tiên là mục tiêu sớm giải quyết xung đột Nga - U-crai-na, một cam kết tranh cử mà ông Trump cho rằng có thể giải quyết “trong một ngày”. Với bối cảnh xung đột đã kéo dài ba năm cùng nhiều mâu thuẫn khó dung hòa giữa Nga và U-crai-na, chính quyền Trump đã giảm kỳ vọng và đặt ra mục tiêu có phần khả thi hơn là “đạt được thỏa thuận

⁹ Mike Stone & Jeff Mason, “Trump selects \$175 billion Golden Dome defense shield design, appoints leader,” *Reuters*, 21/5/2025, <https://www.reuters.com/world/us/trump-make-golden-dome-announcement-tuesday-us-official-says-2025-05-20/>.

ngừng bắn trong một trăm ngày đầu cầm quyền.”¹⁰ Tổng thống Trump đã tiến hành các cuộc điện đàm và gặp gỡ song phương với Tổng thống Putin tại Alaska (15/8/2025). Ngoại trưởng Rubio và Cố vấn an ninh quốc gia Waltz đã gặp đại diện phía Nga hai lần tại Ả-rập Xê-út để tìm giải pháp, trong đó hai bên đã nhất trí nối lại kênh ngoại giao và một số cơ chế đối thoại tiếp tục đàm phán. Đặc phái viên Witkoff nhiều lần thăm Nga để thúc đẩy ngừng bắn. Mỹ đã phát tín hiệu nối lại quan hệ trong một số lĩnh vực như kinh tế - thương mại, kiểm soát vũ khí hạt nhân song cũng khẳng định sẵn sàng áp đặt trừng phạt nếu Nga không thể hiện thiện chí trong đàm phán hòa bình với U-crai-na. Mỹ cũng đón tiếp Tổng thống Zelensky và ký thỏa thuận về khoáng sản với U-crai-na. Thông qua sự trung gian của Mỹ, Nga và U-crai-na lần đầu tiên sau ba năm đã tiến hành các cuộc đàm phán tại Thổ Nhĩ Kỳ.

Thứ hai là khu vực Trung Đông. Chính quyền Trump một mặt tập trung xử lý xung đột I-xra-en - Ha-mát, mặt khác xúc tiến đàm phán với I-ran và tăng cường hợp tác kinh tế - đầu tư với nhiều nước khu vực, chính quyền Trump ủng hộ mạnh I-xra-en, đón Thủ tướng Netanyahu hai lần, tiếp tục cung cấp vũ khí hiện đại cho I-xra-en, đưa ra gói hỗ trợ vũ khí mới trị giá 3 tỷ đô-la, đưa ra tối hậu thư, gây sức ép đối với Ha-mát trong việc thả con tin và đàm phán nhằm đạt được thỏa thuận ngừng bắn với I-xra-en... Đối với I-ran, chính quyền Trump tuyên bố “Mỹ không tin vào việc có kẻ thù vĩnh viễn,”¹¹ một mặt bắn tín hiệu sẵn

¹⁰ Anna Fratsyvir, “US to bring Ukraine, Russia together over the next 100 days, Vance says,” *Kyiv Independent*, 1/5/2025, <https://kyivindependent.com/us-to-bring-ukraine-russia-together-over-the-next-100-days-vance-says/>.

¹¹ Luke Broadwater, Jonathan Swan, & Vivian Nereim, “Vengeful at Home, Trump Takes His Forgiving Side on Tour,” *New York Times*, 15/5/2025, <https://www.nytimes.com/2025/05/15/world/middleeast/trump-diplomacy.html>.; “China Is Closing The Gap With The U.S. In R&D Expenditure [Infographic],” *Research America*, accessed 25/6/2025, <https://www.researchamerica.org/news/china-is-closing-the-gap-with-the-u-s-in-rd-expenditure-infographic/>.

sàng cải thiện quan hệ với I-ran và thúc đẩy đàm phán, mặt khác tiếp tục gây sức ép thông qua tái áp đặt trừng phạt và cảnh báo về khả năng tấn công quân sự nếu I-ran tiếp tục theo đuổi vũ khí hạt nhân. Khi tiến trình đàm phán Mỹ - I-ran về hạt nhân không đạt được tiến triển và sau khi I-xra-en tấn công I-ran, Mỹ đã quyết định tham chiến trực tiếp triển khai không kích quy mô lớn vào các cơ sở hạt nhân của I-ran với cáo buộc I-ran hiện đã gần đạt được năng lực phát triển vũ khí hạt nhân, tạo đe dọa lớn cho cả I-xra-en và lực lượng Mỹ tại khu vực. Trước đó, chính quyền Trump đã tấn công mạnh các cơ sở của Hu-thi tại Yê-men, phá hủy nhiều trang thiết bị và tiêu diệt một số lãnh đạo Hu-thi. Đồng thời, Tổng thống Trump cũng chọn ba nước Trung Đông là Ả-rập Xê út, Các Tiểu vương quốc Ả Rập thống nhất (UAE) và Ca-ta là các điểm đến trong chuyến công du nước ngoài đầu tiên đầu nhiệm kỳ thứ hai và đã ký với cả ba nước các thỏa thuận và kế hoạch hợp tác trị giá trên 3.000 tỷ đô-la, trong đó có dự án phát triển Trung tâm Trí tuệ nhân tạo (AI) lớn nhất bên ngoài nước Mỹ. Về chính trị - ngoại giao, Mỹ khẳng định tôn trọng lựa chọn của các nước, từ bỏ ý định “xây dựng quốc gia”, lần đầu tiên tiếp xúc với lãnh đạo mới của Xy-ri, cho biết sẽ bỏ cấm vận đối với nước này.

Thứ ba là xử lý quan hệ với các đồng minh và đối tác. Chính quyền Trump tăng sức ép về thuế quan và yêu cầu các nước tăng chi tiêu quốc phòng để đối phó với những thách thức mới, dù vẫn khẳng định coi trọng, thúc đẩy các lợi ích chiến lược, kinh tế. *Với các nước châu Âu,* Chính quyền Trump tuyên bố áp thuế 25% đối với hàng hóa nhập khẩu, đề nghị các nước NATO tăng chi cho ngân sách quốc phòng từ 2% lên 5% GDP, cho rằng các nước châu Âu có trách nhiệm bảo đảm an ninh cho U-crai-na và an ninh trong khu vực. Đáng chú ý, Anh là nước đầu tiên đã đạt được thỏa thuận thương mại với Mỹ. *Với Ca-na-đa và Mê-hi-cô,* Chính quyền Trump liên tục gây sức ép trong vấn đề nhập cư, fentanyl và cảnh báo xét lại Hiệp định thương mại Mỹ - Mê-hi-cô - Ca-na-da (USMCA). Chính quyền Trump vẫn thể hiện coi trọng, đón

lãnh đạo nhiều nước đồng minh, đối tác thăm Mỹ (như Pháp, Anh, Ấn Độ, Nhật Bản, I-xra-en, I-ta-li-a, Đức...).

Với Trung Quốc, Chính quyền Trump coi Trung Quốc là thách thức lớn nhất đối với an ninh và lợi ích quốc gia Mỹ, đối phó với Trung Quốc là ưu tiên hàng đầu trong chính sách của Mỹ tại khu vực Thái Bình Dương - Ấn Độ Dương. Bộ trưởng Quốc phòng Hegseth công khai coi Trung Quốc là “mối đe dọa sắp tới”.¹² Tổng thống Trump triển khai nhiều biện pháp cứng rắn, nhất là trong lĩnh vực thương mại, áp thuế cao đối với toàn bộ hàng hóa nhập khẩu của Trung Quốc, tiếp tục các quy định hạn chế đầu tư giữa Mỹ và Trung Quốc, hạn chế Trung Quốc tiếp cận công nghệ cao. Đáng chú ý, chính quyền Trump đã ra lệnh cấm các công ty trên phạm vi toàn cầu sử dụng chip bán dẫn của tập đoàn Huawei, khiến Trung Quốc phản ứng rất mạnh và coi đây là hành động “bắt nạt”.¹³ Sau khi hai bên đạt được thỏa thuận khung trong đàm phán thương mại vào tháng 5/2025, Mỹ đã giảm thuế với hàng hóa của Trung Quốc từ 145% xuống 30%, còn Trung Quốc giảm thuế với hàng hóa của Mỹ từ 125% xuống 10% trong vòng 90 ngày. Hai bên đã mở kênh liên lạc nhằm duy trì khả năng kiểm soát khủng hoảng, tránh leo thang ngoài ý muốn.

Với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, chính quyền Trump đã đón lãnh đạo các nước khu vực như Thủ tướng Ấn Độ và Thủ tướng Nhật Bản thăm Mỹ và cũng cử các đoàn đi thăm các nước như: Phó Tổng thống Vance thăm Ấn Độ, Bộ trưởng Quốc phòng Hegseth đã thực hiện hai chuyến thăm đến khu vực (dự Hội nghị Shangri-la và thăm Nhật

¹² Idrees Ali & Jun Yuan Yong, “Pentagon chief warns of imminent China threat, asks Asian allies to spend more on defence,” *Reuters*, 31/05/2025, <https://www.reuters.com/world/china/pentagon-chief-warns-imminent-china-threat-pushes-asian-allies-hike-defence-2025-05-31/>.

¹³ “China slams new US chip curbs as 'bullying,' vows response,” *France 24*, 21/5/2025, <https://www.france24.com/en/technology/20250521-us-judge-trump-deportations-south-sudan>.

Bản, Phi-lip-pin), thúc đẩy hợp tác trong cơ chế Nhóm Bộ Tứ (QUAD), tổ chức họp cấp Bộ trưởng QUAD, tuyên bố coi trọng Thỏa thuận an ninh ba bên Mỹ - Anh - Ô-xtrây-li-a (AUKUS), và tiếp tục khẳng định cam kết an ninh với Đài Loan (Trung Quốc). Mỹ một mặt khẳng định coi trọng quan hệ với các đồng minh, đối tác, song mặt khác yêu cầu các nước khu vực chia sẻ chi phí quốc phòng và thúc đẩy hợp tác thương mại “có đi có lại”. Mỹ đề nghị Ô-xtrây-li-a đóng 2 tỷ đô-la để nâng cấp nhà máy đóng tàu của Mỹ, đề nghị Nhật Bản tăng chi phí quốc phòng lên 5%, mua thêm khí hóa lỏng của Mỹ, đầu tư vào đường ống dẫn dầu ở bang Alaska...

Với các cơ chế đa phương, chính quyền Trump đã rút khỏi một số cơ chế quan trọng như Thỏa thuận Paris về biến đổi khí hậu, Tổ chức Y tế thế giới (WHO), Hội đồng nhân quyền, UNESCO, đánh giá lại chính sách về trợ cấp an ninh, viện trợ nước ngoài. Chính quyền Trump đã tạm dừng các khoản viện trợ nước ngoài trong vòng 90 ngày để kiểm đếm, đánh giá lại hiệu quả, gây sức ép mạnh đề nghị Quỹ Tiền tệ quốc tế (IMF) và Ngân hàng Thế giới (WB), kể cả Liên hợp quốc, NATO tiến hành cải tổ. Chính quyền Mỹ cũng giảm can dự, đóng góp trong các vấn đề, lĩnh vực đa phương vì cho rằng thiếu thực chất như viện trợ phát triển, nhân đạo, y tế, biến đổi khí hậu...

Đánh giá kết quả và thách thức với việc triển khai chính sách

Một số kết quả ban đầu

Chính quyền Trump đã đạt được một số kết quả tích cực bước đầu đối với những điều chỉnh chính sách nói trên. Theo Cơ quan Hải quan và biên giới Mỹ (CBP), số lượt vượt biên trái phép qua biên giới phía nam đã giảm hơn 93% trong quý đầu năm 2025, từ mức trung bình 7.000

lượt/ngày xuống còn dưới 500 lượt/ngày,¹⁴ tốc độ trục xuất người vi phạm pháp luật tăng và tỷ lệ tội phạm giảm xuống. Chính sách “trục xuất nhanh” và việc cắt giảm viện trợ liên bang cho các “thành phố trú ẩn” đã khiến nhiều địa phương phải điều chỉnh chính sách di trú. Về vấn đề cải cách bộ máy, sau thời gian đầu khó khăn, bộ máy mới đã hoạt động hiệu quả hơn, trong đó các cơ quan chuyên môn phát huy vai trò tốt hơn, thời gian xử lý thủ tục hành chính đã được rút ngắn. Tính đến cuối tháng 4/2025, DOGE đã giúp tiết kiệm được 165 tỷ đô-la từ việc cắt giảm nhân sự, hợp nhất chương trình và đình chỉ các khoản chi không thiết yếu.

Về kinh tế, chính sách thuế quan của chính quyền Trump đã giúp tăng nguồn thu cho ngân sách liên bang. Tính đến ngày 13/5/2025, tổng thu thuế từ đầu năm đã đạt 47 tỷ đô-la, cao hơn 15 tỷ đô-la so với cùng kỳ năm ngoái.¹⁵ Nhờ chính sách thuế quan, nhiều nước đã chủ động đề nghị giảm hàng rào phi thuế quan đối với sản phẩm nông nghiệp, ô tô và dược phẩm của Mỹ. Theo Nhà Trắng, trong vòng hơn ba tháng, gần 130 nước đã đề nghị đàm phán, và Mỹ đang đàm phán với gần 20 nước. Đáng chú ý là sự gia tăng đột biến của dòng vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) vào Mỹ. Theo thống kê do Bộ Thương mại công bố, tổng giá trị FDI cam kết mới vào Mỹ trong quý I/2025 đạt hơn 5.000 tỷ đô-la - gấp hơn 5 lần mức cam kết FDI trong toàn bộ nhiệm kỳ đầu của Tổng thống Biden (ước tính khoảng 1.000 tỷ đô-la).

Về đối ngoại, việc “cài đặt lại” quan hệ với Nga sau nhiều năm quan hệ gần như đóng băng dưới thời Chính quyền Biden đã góp phần thúc đẩy Nga và U-crai-na lần đầu tiên chính thức đàm phán sau ba năm.

¹⁴ “100 Days of The Most Secure Border in American History,” *Department of Homeland Security*, 28/4/2025, <https://www.dhs.gov/news/2025/04/28/100-days-most-secure-border-american-history>.

¹⁵ “Trump will be unpleasantly surprised by America’s tariff revenues,” *Economist*, 18/5/2025, <https://www.economist.com/finance-and-economics/2025/05/18/trump-will-be-unpleasantly-surprised-by-americas-tariff-revenues>.

Thỏa thuận khoáng sản và việc thiết lập Quỹ Đầu tư Tái thiết Mỹ - U-crai-na cũng giúp chính quyền Trump giải tỏa dư luận nội bộ, tăng thế trong việc gây sức ép đối với Nga. Lực lượng Hu-thi cũng đã nhân nhượng khi đơn phương cam kết ngừng tấn công tàu hải quân của Mỹ để đổi lấy việc Mỹ ngừng không kích lực lượng này. Quan hệ Mỹ với các nước Trung Đông được cải thiện thông qua các hợp đồng quân sự và kinh tế rất lớn, lòng tin được củng cố hơn sau tuyên bố của ông Trump khẳng định Mỹ sẽ không can dự vào các sứ mạng “xây dựng quốc gia” nữa¹⁶ - hàm ý sẽ không can thiệp vào mô hình phát triển của các nước.

Những thách thức lớn ở phía trước

Ông Trump và đội ngũ cố vấn gồm nhiều tỉ phú, triệu phú có quan điểm cứng rắn, mạnh mẽ và nhiều kinh nghiệm quản lý ở khu vực kinh tế tư nhân. Một số quan điểm của ông Trump đã được thực hiện ở nhiệm kỳ thứ nhất và đã đạt được kết quả tích cực, song do bộ máy chính quyền còn thiếu những nhân sự nòng cốt trung thành ủng hộ Tổng thống nên nhiều chính sách khi đưa ra chưa triển khai và thực thi nhất quán, xuyên suốt và hiệu quả. Đặc biệt, đại dịch Covid-19 bất ngờ xảy ra đã khiến không ít kế hoạch của ông Trump, trong đó có thỏa thuận thương mại giai đoạn một với Trung Quốc chưa được thực thi mạnh mẽ. Chính quyền Trump nhiệm kỳ thứ hai được tổ chức gọn nhẹ nhưng bài bản, bước đầu đã cho thấy sự hiệu quả trong triển khai chủ trương của ông Trump. Những diễn biến từ đầu nhiệm kỳ, đặc biệt là khó khăn, thách thức về cơ bản không làm thay đổi những đường hướng lớn, song cũng có tác động nhất định tới các bước triển khai chính sách từ nay đến bầu cử giữa kỳ. Về đối nội, sự khác biệt về quan điểm giữa các cố vấn chủ

¹⁶ Habib Rahman Qooyash, “Trump: US Military Will No Longer Engage in Nation-Building Missions,” *TOLO News*, 25/05/2025, <https://tolonews.com/index.php/afghanistan-194435>.

chốt như Elon Musk cùng với những người ủng hộ các biện pháp cải tổ mạnh mẽ trong Bản Kế hoạch 2025 và một số cố vấn của ông Trump như Peter Navarro, nhất là liên quan đến mục tiêu cắt giảm ngân sách trong “Dự luật Lớn và Đẹp” đã trở nên công khai. Bản thân DOGE cũng không đạt được mục tiêu cắt giảm 2.000 tỷ đô-la như ban đầu đặt ra. Việc giải thể Bộ Giáo dục khả năng sẽ rất khó khăn do cần phải thông qua tại Quốc hội với tối thiểu 60 Thượng nghị sỹ ủng hộ.

Về thương mại, các biện pháp thuế quan đã và đang gây ra nhiều tranh cãi trong nội bộ Mỹ. Sự việc Tòa thương mại quốc tế ra phán quyết đình chỉ phần lớn nội dung thuế đối ứng của chính quyền Trump có thể sẽ tái diễn ở các tòa án khác. Một số chuyên gia, tổ chức có uy tín như IMF đánh giá khả năng kinh tế Mỹ rơi vào suy thoái tăng lên¹⁷ sau khi tăng trưởng Quý I là -0,2%, lạm phát có dấu hiệu tăng lên, lòng tin vào đồng đô-la và trái phiếu chính phủ Mỹ giảm xuống, quan hệ với các đối tác thương mại rơi vào căng thẳng.

Về đối ngoại, bất chấp nhân nhượng và sức ép của Mỹ, Nga tiếp tục thể hiện lập trường rất cứng rắn trong xung đột với U-crai-na, tiếp tục đưa ra các yêu sách cao, khiến Mỹ nghi ngờ về việc Nga có thực sự muốn ngừng bắn hay không. Nga và U-crai-na không những chưa đạt được thỏa thuận ngừng bắn, mà giao tranh trên chiến trường có những thời điểm khốc liệt hơn. Đáng chú ý, Nga đã sử dụng tên lửa và máy bay không người lái với quy mô lớn nhất tập kích U-crai-na, gây nhiều thương vong cho U-crai-na. U-crai-na cũng đã sử dụng máy bay không người lái đánh sâu vào lãnh thổ Nga, trong đó có các căn cứ đồn trú những máy bay ném bom chiến lược của Nga, gây nhiều thiệt hại cho

¹⁷ Rebecca Geldard, “IMF raises US recession risk as tariffs drive global economic slowdown, and other finance news to know,” *WEF Forum*, 3/6/2025, <https://www.weforum.org/stories/2025/04/imf-raises-us-recession-risk-and-other-finance-news-to-know/>.

Nga. Về lâu dài, Nga tiếp tục là thách thức địa chính trị lớn đối với Mỹ khi tiếp tục thể hiện tham vọng vươn lên trở thành một cường quốc ngang hàng với Mỹ và sở hữu một số vũ khí tối tân đã được thử nghiệm trong xung đột với U-crai-na, trong đó có các tên lửa siêu vượt âm như Oreshnik, Kinzhal...

Với khu vực Trung Đông, mặc dù Mỹ và I-xra-en giành được ưu thế trong cuộc chiến với I-ran vừa qua và có dấu hiệu I-ran sẽ chấp nhận một thỏa thuận ngừng bắn và nối lại đàm phán hạt nhân với Mỹ, song những thách thức lâu dài với Mỹ tại khu vực Trung Đông vẫn còn tồn tại. Nguy cơ xung đột ủy nhiệm từ các nhóm vũ trang do I-ran hậu thuẫn như Héc-bô-la, Hu-thi tiếp tục đe dọa lợi ích an ninh Mỹ và gây bất ổn khu vực. An ninh năng lượng cũng tiếp tục là vấn đề gây thách thức cho Mỹ, khi tình hình căng thẳng chính trị và an ninh tại Trung Đông có thể dẫn tới gián đoạn giao thương tại eo biển Hormuz, khiến giá dầu toàn cầu biến động, tạo áp lực lên kinh tế Mỹ. Các đồng minh của Mỹ tại vùng Vịnh tuy có nhu cầu tranh thủ hợp tác với Mỹ cả về kinh tế và an ninh, song cũng theo đuổi chiến lược đối ngoại độc lập hơn.

Trung Quốc tiếp tục là thách thức lớn nhất đối với Mỹ, là cường quốc duy nhất có khả năng cạnh tranh tổng thể và ngang hàng với Mỹ trên nhiều lĩnh vực, từ kinh tế - thương mại, khoa học - công nghệ, quân sự, ảnh hưởng quốc tế. Một số học giả nhận định Trung Quốc đã từ bỏ phương châm “giấu mình chờ thời” kể từ thời Chủ tịch Tập Cận Bình,¹⁸ công khai lộ trình hai bước thực hiện mục tiêu “Giấc mộng Trung Hoa”. Cụ thể là từ năm 2010 đến 2035, trên cơ sở xây dựng được “xã hội khá giả toàn diện”, Trung Quốc cơ bản thực hiện hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa. Từ năm 2035 đến giữa thế kỷ 21, xây dựng Trung Quốc thành

¹⁸ Richard Javad Heydarian, “Hide your strength, bide your time,” *Al Jazeera*, 21/11/2024, <https://www.aljazeera.com/opinions/2014/11/21/hide-your-strength-bide-your-time>.

nước xã hội chủ nghĩa giàu mạnh, dân chủ, hài hòa, văn minh, trở thành quốc gia có sức mạnh tổng hợp và ảnh hưởng hàng đầu thế giới. Đặc biệt, Trung Quốc đang nỗ lực thu hẹp khoảng cách với Mỹ thông qua những khoản đầu tư lớn. Tổng đầu tư R&D của Trung Quốc là 496 tỷ đô-la, gần bằng Mỹ là 549¹⁹ tỷ đô-la (năm 2017), đứng thứ ba sau Mỹ và Nhật Bản về số lượng bằng phát minh và sáng chế được đăng ký trên thế giới. Trung Quốc đã đưa ra và đẩy mạnh một số chiến lược lớn như Vành đai Con đường, Made in China 2025 và đã đạt được một số bước tiến trong một số lĩnh vực ứng dụng quan trọng như 5G, trí tuệ nhân tạo, chip bán dẫn phân khúc trung bình, pin lithium-ion, năng lượng hạt nhân, lượng tử, siêu máy tính...

Trong khi đó, quan hệ của Mỹ với các đồng minh, đối tác nhiều thời điểm rơi vào căng thẳng do các chính sách về thuế quan, sức ép tăng ngân sách quốc phòng. Một số chuyên gia quan hệ quốc tế cho rằng việc sử dụng thường xuyên các biện pháp thuế quan cũng có thể làm giảm “sức hấp dẫn” và vì vậy cũng làm suy giảm sức mạnh mềm của Mỹ.²⁰ Việc Mỹ giảm coi trọng các thể chế đa phương, tạm dừng các chương trình viện trợ của USAID đang ảnh hưởng nhất định đến vai trò lãnh đạo của Mỹ trên thế giới. Bên cạnh đó, các biện pháp thắt chặt thị thực đối với sinh viên nước ngoài, cắt trợ cấp liên bang dành cho các trường đại học như Harvard, Columbia... cũng đang gây tranh cãi về sức hấp dẫn của “mô hình Mỹ”.

¹⁹ “China Is Closing The Gap With The U.S. In R&D Expenditure [Infographic],” *Research America*, 25/06/2025, <https://www.researchamerica.org/news/china-is-closing-the-gap-with-the-u-s-in-rd-expenditure-infographic/>.

²⁰ Robert O. Keohane & Joseph S. Nye, “The End of the Long American Century,” *Foreign Affairs*, 02/06/2025, <https://www.foreignaffairs.com/united-states/end-long-american-century-trump-keohane-nye>.

Dự báo chiều hướng chính sách

Dù đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức như kể trên, chính quyền Trump tiếp tục duy trì được những thuận lợi quan trọng để tiếp tục triển khai các điều chỉnh mạnh mẽ về cả đối nội và đối ngoại trong thời gian tới. *Thứ nhất*, dù thế và lực của Mỹ tiếp tục xu thế suy giảm do sự vươn lên của các trung tâm quyền lực khác, song gần đây, xu hướng này đã chậm lại, thậm chí có một số dấu hiệu đảo chiều. Khác với thời điểm 2009-2010 khi nhiều dự báo cho rằng Trung Quốc sẽ bắt kịp Mỹ về quy mô GDP vào khoảng 2025-2027, hiện nay, hầu hết các chuyên gia, các tổ chức kinh tế, tài chính uy tín như IMF, WB, các tập đoàn như Goldman Sachs, Bloomberg, các tạp chí uy tín như Economist đều dự đoán Trung Quốc chắc chắn sẽ không bắt kịp Mỹ về GDP trước 2040. Tổ chức Bloomberg Insider còn cho rằng Trung Quốc sẽ không bao giờ có thể vượt Mỹ để trở thành nền kinh tế lớn nhất thế giới.²¹ Trên thực tế, khoảng cách về GDP giữa Mỹ và Trung Quốc trong vài năm qua còn tăng lên.

Bảng 1. So sánh GDP của Mỹ và Trung Quốc giai đoạn 2001-2024²²
(đơn vị: nghìn tỷ đô-la)

	2001	2012	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Trung Quốc	1,34	8,5	14,2	14,7	17,8	17,8	17,8	18,2
Mỹ	10,6	16,3	21,5	21,3	23,6	25,7	27,3	29,2
Tỷ lệ ²³	13%	52%	66%	69%	75%	69%	65%	62%

²¹ Glover, George. “China may now never take the US's crown as the world's largest economy,” *Business Insider*, 5/9/2023, <https://www.businessinsider.com/china-worlds-largest-economy-slowdown-growth-property-crisis-bloomberg-economics-2023-9>.

²² Nguồn: WB, Statista.com.

²³ Tỷ lệ GDP của Trung Quốc so với Mỹ.

Về khoa học - công nghệ, ưu thế của Mỹ trong lĩnh vực bán dẫn, công nghệ sinh học, công nghệ vũ trụ, AI tiếp tục được củng cố thông qua các lệnh cấm vận “sân nhỏ rào cao” đối với Trung Quốc, cũng như nhiều đột phá đổi mới sáng tạo trong thời gian diễn ra đại dịch Covid-19. Đặc biệt, các khoản đầu tư lớn của Chính quyền Biden và cam kết nhiều nghìn tỷ đô-la của các tập đoàn bán dẫn, AI kể từ khi ông Trump nhậm chức được cho là đang tạo ra cú hích lớn, giúp Mỹ nới rộng khoảng cách so với các đối thủ, trong đó có Trung Quốc. Mỹ cũng là quốc gia có ưu thế nhất về năng lượng khiến nước này hầu như ít phụ thuộc vào nguồn dầu lửa bên ngoài, thậm chí đã vươn lên trở thành quốc gia sản xuất dầu và khí lớn nhất thế giới từ năm 2018. Cơ cấu lao động của Mỹ tương đối thuận lợi cho việc duy trì tăng trưởng kinh tế trong thời gian tới, nhờ tỷ lệ tăng dân số ổn định (tỷ lệ sinh 1,64/phụ nữ, thuộc nhóm cao trong các nước OECD) và lợi thế đặc thù từ nguồn lao động nhập cư.²⁴ Về quân sự, Ngân sách quốc phòng Mỹ năm 2024 tăng 2,5% (lên 886 tỷ đô-la) và năm 2025 tăng 13% lên trên 900 tỷ đô-la, mức cao nhất từ trước đến nay, lớn hơn tổng ngân sách quốc phòng của 11 quốc gia xếp sau. Tuy nhiên, Mỹ đang gặp thách thức rất lớn như thâm hụt thương mại, thâm hụt ngân sách cao, nợ quốc gia tăng nhanh; tình trạng phải căng trải trên thế giới. Đặc biệt, chia rẽ về chính trị và xã hội ngày càng sâu sắc, dẫn đến tình trạng tê liệt, đóng băng một số chương trình của chính phủ, trong đó có chính sách đối ngoại, gửi thông điệp thiếu tích cực về khả năng và cam kết của nước Mỹ.

Thứ hai, vị thế của Tổng thống Trump trong nước tiếp tục được duy trì. Cho đến nay, ông Trump tiếp tục nhận được sự ủng hộ mạnh của Chủ tịch Hạ viện Mike Johnson và Lãnh tụ phe đa số Đảng Cộng hòa tại Thượng viện John Thune, dù cũng có một vài Thượng nghị sỹ như Rand

²⁴ “Fertility Rate – Births per Woman,” *World Bank*, truy cập 25/6/2025, <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN>.

Paul (Kentucky) công khai phản đối các biện pháp thuế quan, hay Hạ nghị sỹ Chip Roy (Texas) phản đối dự luật thuế. Từ nay đến bầu cử giữa kỳ 2026, số nghị sỹ bất bình với Tổng thống Trump có thể sẽ tăng lên do đứng trước sức ép tái cử, song nếu không có đột biến xảy ra, khả năng cao là ông Trump vẫn sẽ nhận được sự ủng hộ gần như tất cả các thành viên Đảng Cộng hòa đang chiếm đa số ở cả hai viện Quốc hội Mỹ. Về dư luận, tỷ lệ ủng hộ đối với ông Trump liên tục ở mức cao hơn nhiệm kỳ thứ nhất, duy trì trên dưới 50% (tháng 6/2025). Đáng chú ý, lần đầu tiên kể từ khi công ty thăm dò Rasmussen ra đời (năm 2003), theo thăm dò vào tuần cuối tháng 5/2025, đa số (53%) người Mỹ cho biết nước Mỹ đang “đi đúng hướng”.²⁵

Về vấn đề quan trọng nhất hiện nay là thuế quan, Tổng thống Trump tiếp tục có nhiều điều kiện để triển khai mạnh mẽ nhằm đạt được các mục tiêu. Phán quyết của Tòa Thương mại quốc tế hiện đã bị kháng án lên Tòa phúc thẩm và sau đó có thể lên Tòa án tối cao Mỹ. Trong trường hợp vụ kiện được đưa lên Tòa án tối cao, thời gian vụ kiện này có thể kéo dài sang giữa năm 2026. Ngay cả trong trường hợp cực đoan nhất là vụ kiện diễn ra bất lợi, chính quyền Trump vẫn có thể vận dụng sáu điều khoản trong các đạo luật thương mại để tăng thuế với các nước, đó là: Điều 232 Đạo luật Mở rộng Thương mại 1962, Điều 201 Đạo luật Thương mại 1974, Điều 301 Đạo luật thương mại 1974, Đạo luật Quyền lực kinh tế khẩn cấp quốc tế 1977, Điều 22 Đạo luật thương mại 1974 và Điều 338 Đạo luật Thuế quan 1930.²⁶

²⁵ Ryan Minnaugh, “Trump’s approval rating hits new high as 50% of voters say America is on the right track,” *CBS Austin*, 28/5/2025, <https://cbsaustin.com/news/nation-world/trumps-approval-rating-hits-new-high-as-50-of-voters-say-america-is-on-the-right-track>.

²⁶ Scott Bomboy, “How Congress delegates its tariff powers to the president,” *National Constitution Center*, 2/4/2025, <https://constitutioncenter.org/blog/how-congress-delegates-its-tariff-powers-to-the-president>.

Trên thực tế, Mỹ có thị trường tiêu dùng lớn nhất thế giới với giá trị trên 18 nghìn tỷ đô-la năm 2023, chiếm 34% thị trường tiêu dùng toàn cầu, gấp hơn 2 lần EU và hơn 3 lần Trung Quốc. EU rất khó tăng hơn nữa cho tiêu dùng do tăng trưởng kinh tế ở mức thấp, dân số già hóa. Trung Quốc cũng không dễ tăng tiêu dùng khi thu nhập bình quân đầu người ở mức trung bình thấp (khoảng 13 nghìn đô-la năm 2024 so với trên 80 nghìn đô-la của Mỹ), tăng trưởng kinh tế chậm lại trong những năm qua và người dân có xu hướng tiết kiệm giống như Nhật Bản. Trung Quốc chỉ có thể tăng đáng kể tỷ lệ tiêu dùng từ mức 39% GDP nếu chuyển đổi thành công mô hình kinh tế từ trọng cung sang trọng cầu. Đây là mục tiêu mà Mỹ đang thúc đẩy Trung Quốc, song chưa thấy dấu hiệu rõ ràng nào là Trung Quốc sẽ chấp nhận, thậm chí gần đây Trung Quốc còn đẩy mạnh hơn nữa ý định gia tăng năng lực sản xuất khi công khai tái đề cập các mục tiêu Made in China 2025.²⁷ Bên cạnh đó, Mỹ cũng là nước có mức thâm hụt thương mại cao với hầu hết các nước, tổng thâm hụt năm 2024 lên đến trên 1.000 tỷ đô-la. Một số chuyên gia cho rằng sự phụ thuộc lẫn nhau bất cân xứng luôn đặt bên bị lệ thuộc ở thế yếu hơn so với bên kia.²⁸ Lợi thế nói trên của Mỹ có thể sẽ giảm dần khi Mỹ tăng sản xuất trong nước, song chắc chắn được duy trì trong 5-10 năm tới.

Theo đó, thời gian tới, ít nhất là từ nay đến bầu cử giữa kỳ tháng 11/2026, Chính quyền Trump sẽ tiếp tục triển khai mạnh mẽ, quyết liệt các đường hướng chính sách đã triển khai từ đầu nhiệm kỳ. Trọng tâm vẫn là sử dụng thuế quan để đạt được các mục tiêu khác, trong đó có việc thúc đẩy mở rộng sản xuất tại Mỹ, bảo đảm an ninh biên giới, song sẽ

²⁷ “Xi mulls new made in china plan despite US call for rebalance,” *Bloomberg*, 26/5/2025, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-05-26/xi-plans-new-made-in-china-effort-even-as-trump-aims-to-boost-us-manufacturing?embedded-checkout=true>.

²⁸ Robert O. Keohane & Joseph S. Nye, “The End of the Long American Century,” *Foreign Affairs*, 2/6/2025, <https://www.foreignaffairs.com/united-states/end-long-american-century-trump-keohane-nye>

linh hoạt điều chỉnh về mức độ, quy mô, đối tượng để tránh đẩy kinh tế Mỹ vào suy thoái, gây ra mức lạm phát cao, từ đó gặp bất lợi trong bầu cử giữa kỳ. Thất chặt an ninh biên giới, kiểm soát nhập cư tiếp tục được đẩy mạnh, trong đó sẽ đẩy mạnh hơn nữa kiểm soát công dân các nước, đặc biệt là Trung Quốc nhập cảnh vào Mỹ. Cải cách bộ máy sẽ tiếp tục là ưu tiên, trong đó có khả năng sẽ tiếp tục điều chuyển, sa thải một số vị trí giống như tại Hội đồng an ninh quốc gia vừa qua, tiếp tục cắt giảm ngân sách các Bộ, ngành, trong đó sẽ đẩy mạnh một số bước đi về hành pháp để giải tán trên thực tế Bộ Giáo dục, sẽ tiếp tục cắt giảm tiến tới chấm dứt các chương trình thúc đẩy bình đẳng giới, DEI (đa dạng, công bằng và hòa nhập), chống biến đổi khí hậu... Về kinh tế, ưu tiên cao là thúc đẩy “tái công nghiệp hóa”, trong đó trọng tâm từ nay đến 2026 là thúc đẩy các đối tác triển khai các cam kết đầu tư nước ngoài tại Mỹ lên hàng nghìn tỷ đô-la, thậm chí ông Trump cho biết đã có trên 14 nghìn tỷ đô-la cam kết đầu tư vào Mỹ tính đến hết tháng 5/2025, qua đó tạo ra bước ngoặt về ngành sản xuất của nước Mỹ.

Về đối ngoại, mục tiêu quan trọng nhất vẫn là duy trì sức mạnh vượt trội so với các trung tâm quyền lực khác, tiếp tục bảo vệ lợi ích của Mỹ và các đồng minh tại các khu vực. Mỹ sẽ tiếp tục can dự với thế giới, thậm chí sẽ quyết liệt xử lý các vấn đề liên quan đến lợi ích sát sườn của Mỹ, thể hiện qua chiến dịch tấn công lực lượng Hu-thi vừa qua, song không còn đứng ra “bao cấp” hay đóng vai trò “cảnh sát quốc tế” miễn phí như trước, mà đòi hỏi các nước liên quan chia sẻ trách nhiệm, chi phí. Các quan chức chính quyền Trump khẳng định: “nước Mỹ trên hết không có nghĩa là nước Mỹ đơn độc,” “Mỹ không có kẻ thù vĩnh viễn,”²⁹ hàm ý Mỹ tiếp tục có nhu cầu và mong muốn duy trì hợp tác với các

²⁹ Remarks by Secretary of Defense Pete Hegseth at the 2025 Shangri-La Dialogue in Singapore (As Delivered), *Department of Defense*, 31/5/2025, <https://www.defense.gov/News/Speeches/Speech/Article/4202494/remarks-by-secretary-of-defense-pete-hegseth-at-the-2025-shangri-la-dialogue-in/>.

đồng minh, đối tác, thậm chí với cả các đối thủ như I-ran, Nga. Mỹ sẽ giảm sử dụng các công cụ truyền thống như dân chủ - nhân quyền hay ngọn cờ chống biến đổi khí hậu, thay vào đó sẽ sử dụng nhiều hơn sức mạnh cứng, khuếch trương các “mối đe dọa” đến từ các quốc gia đối nghịch (Trung Quốc, Nga, Triều Tiên, I-ran) để tập hợp lực lượng khu vực và quốc tế theo ý đồ của Mỹ.

Công cụ quan trọng nhất của chính quyền Trump sẽ tiếp tục là thuế quan. Nước Mỹ có ưu thế lớn là thị trường tiêu dùng khổng lồ mà bất cứ đối tác thương mại nào cũng tìm cách tiếp cận và chính quyền Trump sẽ sử dụng triệt để ưu thế này để tái định hình hợp tác với các nước. Khả năng cao là Mỹ sẽ thúc đẩy để đạt được một số thỏa thuận với các đối tác quan trọng như Ấn Độ, Hàn Quốc, Nhật Bản, Việt Nam và những quốc gia còn lại trong 17 đối tác ưu tiên. Sau đó, có khả năng Mỹ sẽ đàm phán để đạt thỏa thuận với Trung Quốc. Các biện pháp thuế quan sẽ liên tục được sử dụng, ngay cả khi Mỹ đã đạt được thỏa thuận, vừa nhằm gây sức ép “thực thi cam kết” với các nước, vừa nhằm thúc đẩy các đối tác triển khai các dự án đầu tư khổng lồ đã cam kết, vừa nhằm tạo nguồn thu cho ngân sách Mỹ. Đồng thời, Mỹ sẽ đẩy mạnh sử dụng thế mạnh về khoa học - công nghệ để vừa tập hợp lực lượng các đồng minh, đối tác, vừa gây sức ép lên các đối thủ cạnh tranh, đặc biệt là Trung Quốc. Các biện pháp mạnh của Mỹ sẽ tiếp tục làm thay đổi trật tự thương mại, tài chính quốc tế, cũng như đẩy mạnh sự dịch chuyển các chuỗi cung toàn cầu.

Với Nga và xung đột Nga - U-crai-na, chính quyền Trump sẽ tiếp tục thúc đẩy đàm phán với Nga nhằm chấm dứt xung đột, gia tăng sức ép với U-crai-na và thúc ép các nước châu Âu đóng vai trò lớn hơn (tài chính, lực lượng gìn giữ hòa bình...). Tuy nhiên, nếu Nga không bày tỏ thiện chí, tiếp tục cứng rắn với U-crai-na, Mỹ có thể rút khỏi các nỗ lực hòa giải, gia tăng các biện pháp cấm vận khắc nghiệt hơn nữa đối với Nga. Tại Quốc hội Mỹ, một nhóm Thượng nghị sỹ bao gồm ông Linsey

Graham (North Carolina) đã chuẩn bị sẵn một nghị quyết trừng phạt Nga rất khắc nghiệt và áp đặt thuế 500% đối với bất cứ quốc gia nào, bao gồm cả Trung Quốc và Ấn Độ nếu mua dầu khí của Nga.³⁰

Với Trung Quốc, Tổng thống Trump khả năng cao sẽ tiếp tục sử dụng công cụ thuế quan để thúc đẩy các doanh nghiệp Mỹ và nước ngoài rời khỏi Trung Quốc, qua đó hạn chế dần ảnh hưởng của Trung Quốc đối với các chuỗi cung toàn cầu. Mục tiêu lâu dài của Mỹ là buộc Trung Quốc phải thay đổi mô hình kinh tế sang nền kinh tế tiêu dùng, từ đó hạn chế bớt khả năng Trung Quốc sử dụng năng lực thương mại để mở rộng ảnh hưởng quốc tế. Đồng thời, Mỹ sẽ sử dụng mạnh mẽ hơn công cụ công nghệ, không chỉ hạn chế Trung Quốc tiếp cận công nghệ của Mỹ, mà còn hạn chế các công ty Mỹ, công ty các nước, thậm chí công ty của Trung Quốc sử dụng công nghệ của Trung Quốc. Việc Mỹ tuyên bố bất cứ công ty nào sử dụng chip Ascend của tập đoàn Huawei sẽ bị trừng phạt đang cho thấy rõ chiều hướng này. Mặt khác, Mỹ sẽ lôi kéo Trung Quốc tham gia vào các cuộc đàm phán ba bên Mỹ - Trung - Nga về cắt giảm tên lửa và vũ khí hạt nhân nhằm tác động đến quá trình hiện đại hoá quân sự của Trung Quốc. Mỹ sẽ tiếp tục thúc đẩy “tái cơ cấu” kinh tế Trung Quốc sang nền kinh tế tiêu dùng, thúc đẩy Trung Quốc giảm các hàng rào phi thuế quan, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ... Tuy nhiên, khả năng đạt thỏa thuận toàn diện là thấp do hai bên có quan điểm rất khác nhau trong nhiều vấn đề. Mỹ sẽ tiếp tục gây sức ép với Trung Quốc về vấn đề dân chủ - nhân quyền, vừa nhằm gây khó khăn cho Trung Quốc, vừa để tập hợp các nước phương Tây có cùng giá trị.

Với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, nhiều khả năng chính quyền Trump sẽ tiếp tục coi đây là khu vực ưu tiên hàng đầu, sẽ đẩy mạnh hơn tập hợp lực lượng khu vực nhằm đối phó với Trung Quốc. Bộ

³⁰ Andrew Rothin, “Are Lindsey Graham’s contortions about to prod Trump into Russia sanctions?” *Guardian*, 3/6/2025.

trưởng Quốc phòng Hegseth vừa qua đã thực hiện hai chuyến thăm đến khu vực nhằm củng cố quan hệ với các đồng minh, đối tác. Đáng chú ý, Mỹ cho thấy chủ trương tăng hơn nữa đầu tư nguồn lực cho Phi-líp-pin nhằm củng cố mắt xích yếu nhất là Phi-líp-pin trong “chuỗi đảo thứ nhất”. Việc ông Hegseth nhấn mạnh yêu cầu các nước NATO tăng chi tiêu quốc phòng để Mỹ có thể tập trung nguồn lực cho khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương là rất đáng chú ý. Khả năng cao là Mỹ sẽ mở rộng ô an ninh (vòm vàng, vòm sắt...) sang các nước khu vực như Nhật Bản, Hàn Quốc, Ô-xtrây-li-a... để củng cố hơn nữa các mối quan hệ đồng minh song phương, đa phương, đồng thời gửi thông điệp răn đe đến các đối thủ là Triều Tiên, Trung Quốc. Bên cạnh đó, Mỹ sẽ tiếp tục củng cố các liên kết do Mỹ dẫn dắt trong khu vực như QUAD, AUKUS, song yêu cầu các nước tăng chia sẻ chi phí quốc phòng.

Với các cơ chế đa phương, Mỹ sẽ vẫn duy trì tham gia tại các cơ chế có lợi ích quan trọng như NATO, Liên hợp quốc, song sẽ giảm tham gia các cơ chế khác không phục vụ lợi ích của Mỹ. Nhiều khả năng Mỹ sẽ đề xuất cải tổ sâu rộng IMF và WB, cũng như Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB) và sẽ giảm ưu tiên và đóng góp trong các vấn đề như biến đổi khí hậu, năng lượng sạch...

Về vấn đề dân chủ - nhân quyền, nhiều khả năng chính quyền Trump sẽ thúc đẩy bảo vệ quyền tự do tôn giáo và các giá trị đạo đức truyền thống song song với thúc đẩy dân chủ, nhân quyền song ít khả năng coi đây là ưu tiên cao nhất và có thể giảm sức ép với các nước trong lĩnh vực này. Trong bài phát biểu tại Ả-rập Xê-út, Tổng thống Trump tuyên bố Mỹ sẽ không còn can dự theo kiểu “xây dựng quốc gia” và “can thiệp” vào các nước, kêu gọi người dân các nước lựa chọn “vận mệnh theo cách riêng của mình.”³¹ Trong phát biểu tại Đối thoại

³¹ Full text of Trump’s speech in Riyadh: “Dawn of the bright new day for the great people of the Middle East,” *Times of Israel*, 16/5/2025, <https://www.timesofisrael.com>.

Shangri-la cuối tháng 5/2025, Bộ trưởng quốc phòng Hegseth tiếp tục khẳng định Mỹ sẽ không sử dụng cách tiếp cận dựa trên đạo đức hay đi rao giảng các nước.³² Đối với vấn đề tự do tôn giáo, nhiều khả năng chính quyền Trump vẫn quan tâm thúc đẩy do đây luôn là ưu tiên của Đảng Cộng hòa và bản thân ông Trump cũng đã nhận được sự ủng hộ mạnh mẽ của nhóm cử tri Thiên Chúa Giáo trong cuộc bầu cử Tổng thống năm 2024.

Kết luận

Trên cơ sở đánh giá về bối cảnh tình hình và thực tiễn triển khai chính sách của chính quyền Trump có thể rút ra một số điểm sau:

Thứ nhất, ngay sau khi nhậm chức, chính quyền Tổng thống Trump triển khai nhanh, quyết liệt và mạnh mẽ một loạt các ưu tiên chính sách. Về đối nội là cải cách nhập cư, củng cố an ninh biên giới; cải cách bộ máy chính quyền, cài đặt lại hợp tác kinh tế - thương mại với hầu hết các nước và hiện đại hoá quân đội. Về đối ngoại, chính quyền Trump triển khai chính sách đối ngoại với phương châm “nước Mỹ trên hết” ưu tiên sớm giải quyết xung đột Nga - U-crai-na, xung đột tại Trung Đông, xử lý quan hệ với đồng minh, đối tác, xử lý thách thức từ Trung Quốc, thúc đẩy quan hệ với khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương và can dự chọn lọc vào các cơ chế đa phương.

Thứ hai, chính quyền Trump đã đạt được một số kết quả tích cực bước đầu, nhất là việc tăng tỷ lệ trực xuất người vi phạm pháp luật và

com/full-text-of-trumps-speech-in-riyadh-dawn-of-the-bright-new-day-for-the-great-people-of-the-middle-east/.

³² Remarks by Secretary of Defense Pete Hegseth at the 2025 Shangri-La Dialogue in Singapore (As Delivered), *Department of Defense*, 31/5/2025, <https://www.defense.gov/News/Speeches/Speech/Article/4202494/remarks-by-secretary-of-defense-pete-hegseth-at-the-2025-shangri-la-dialogue-in/>.

giảm tỷ lệ tội phạm, tăng nguồn thu từ thuế quan và đạt được một số thành công trong quan hệ với các nước. Tuy nhiên, chính quyền Trump cũng phải đối mặt với không ít thách thức như chia rẽ trong nước sâu sắc, cạnh tranh địa chiến lược quyết liệt, phản ứng từ các đồng minh và sự suy giảm sức mạnh mềm của Mỹ.

Thứ ba, chính quyền Trump sẽ không từ bỏ vai trò lãnh đạo thế giới, không quay lại chủ nghĩa biệt lập, nhưng cũng không còn “hy sinh lợi ích thương mại và kinh tế” của Mỹ để duy trì ảnh hưởng quốc tế. Mỹ tiếp tục coi trọng các cơ chế quốc tế về chính trị - an ninh như Liên hợp quốc, NATO, các cơ chế kiểm soát vũ khí hạt nhân, tiếp tục mục tiêu chống khủng bố, tăng cường hợp tác quốc tế để chống lại các nguy cơ chung, trong đó có các vấn đề an ninh phi truyền thống. Mặt khác, chính quyền Trump đang cho thấy rõ nỗ lực cải tổ cách thức can dự về kinh tế - thương mại với các nước thông qua việc đẩy mạnh sử dụng công cụ thuế quan và kiểm soát công nghệ. Mặc dù vẫn coi trọng vấn đề tự do tôn giáo song việc thúc đẩy các vấn đề giá trị, chống biến đổi khí hậu không còn là những ưu tiên cao nhất trong chính sách đối ngoại của Mỹ thời gian tới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

1. Nguyễn Hải Lưu. “Góc nhìn chuyên gia - Dự báo chiều hướng chính sách đối ngoại của chính quyền mới ở Mỹ: Tác động và một số vấn đề đặt ra.” *Tạp chí Cộng sản*, 2/4/2025.
2. Nguyễn Hồng Quang, chủ biên. *Chính sách đối ngoại của Mỹ dưới chính quyền Donald Trump 2017-2021: Bối cảnh, bản chất và những bài học*. Hà Nội: Nhà xuất bản Khoa học xã hội, 2025.

3. Nguyễn Khánh Nam, Đỗ Thị Thu Ngân, Đỗ Mạnh Hoàng. “Trump 2.0 sau 50 ngày: Biển Đông trong chính sách đối ngoại Mỹ.” *Nghiên cứu Biển Đông*, 20/03/2025. <https://nghiencuubiendong.vn/trump-20-sau-50-ngay-bien-dong-trong-chinh-sach-doi-ngoaimy.56729.anews>.
4. Nguyễn Phương Ngân. “Dự báo chính sách đối ngoại của Donald Trump nhiệm kỳ 2.0.” *Nghiên cứu Chiến lược*, 21/11/2024. <https://nghiencuuchienluoc.org/du-bao-chinh-sach-doi-ngoai-cua-donald-trump-nhiem-ky-2-0/>.

Tiếng Anh

5. Ali, Idrees, & Jun Yuan Yong. “Pentagon chief warns of imminent China threat, asks Asian allies to spend more on defence.” *Reuters*, 31/5/2025.
6. Bomboy, Scott. “How Congress delegates its tariff powers to the president.” *National Constitution Center*, 2/4/2025.
7. Broadwater, Luke, Swan, Jonathan, & Nereim, Vivian. “Vengeful at Home, Trump Takes His Forgiving Side on Tour.” *New York Times*, 15/5/2025.
8. Department of Defense (US). Remarks by Secretary of Defense Pete Hegseth at the 2025 Shangri-La Dialogue in Singapore. 31/5/2025. <https://www.defense.gov/News/Speeches/Speech/Article/4202494/remarks-by-secretary-of-defense-pete-hegseth-at-the-2025-shangri-la-dialogue-in/>.
9. Department of Homeland Security (US). “100 Days of The Most Secure Border in American History.” 28/4/2025. <https://www.dhs.gov/news/2025/04/28/100-days-most-secure-border-american-history>.
10. Fratsyvir, Anna. “US to bring Ukraine, Russia together over the next 100 days, Vance says.” *Kyiv Independent*, 1/5/2025. <https://kyivindependent.com/us-to-bring-ukraine-russia-together-over-the-next-100-days-vance-says/>.
11. Geldard, Rebecca. “IMF raises US recession risk as tariffs drive global economic slowdown, and other finance news to know.” *WEF Forum*, 3/6/2025. <https://www.weforum.org/stories/2025/04/imfraises-us-recession-risk-and-other-finance-news-to-know/>.
12. Glover, George. “China may now never take the US’s crown as the world’s largest economy.” *Business Insider*, 5/9/2023. <https://www.businessinsider.com/china-worlds-largest-economy-slowdown-growth-property-crisis-bloomberg-economics-2023-9>.
13. Hass, Richard. “The Trump Doctrine.” *Project Syndicate*, 4/6/2025. <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-doctrine-us-becoming-like-countries-it-criticized-by-richard-haass-2025-06>.
14. Keohane, Robert O. & Joseph S. Nye. “The End of the Long American Century.” *Foreign Affairs*, 2/6/2025. <https://www.foreignaffairs.com/united-states/end-long-american-century-trump-keohane-nye>.
15. Palmer, Doug. “Trump’s nemesis, the US trade deficit, hit record high in 2024.” *Politico*, 2/5/2025. <https://www.politico.com/news/2025/02/05/trump-trade-deficit-2024-00202569>.
16. The Times of Israel. Full text of Trump’s speech in Riyadh: “Dawn of the bright new day for the great people of the Middle East.” 16/5/2025. <https://www.timesofisrael.com/full-text-of-trumps-speech-in-riyadh-dawn-of-the-bright-new-day-for-the-great-people-of-the-middle-east/>.